

Yttrande från Västsvenska Handelskammaren:

Betänkandet Värde av vinden - *Kompensation, incitament och planering för hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften* (SOU 2023:18)

Sammanfattning:

- Sverige behöver kraftigt öka sin energiproduktion de närmaste åren – för att klara det behöver acceptansen för vindkraft öka
- Kommunerna är centrala aktörer, det är rimligt att anläggningarna ger nytta till kommunerna där de placeras
- Ersättningen bör ske via en regionaliserad fastighetskatt för elproducerande fastigheter
- Att fastighetsägare som påverkas av vindkraftsanläggningar kan erhålla ersättning/intäktodelning är rimligt men utformning behöver vara tydlig och frågan om gränsdragningsproblematik behöver hanteras
- Att erbjuda inlösen för närmast berörda fastighetsägare tillstyrkes men gränsdragning och värdering kan bli problematisk
- Vi delar utredningens önskemål om en fortsatt beredning av en kommunal intäkt behöver ske skyndsamt

Västsvenska Handelskammaren tackar för möjligheten att få lämna synpunkter på utredningen Värde av vinden (SOU 2023:18)

Vi är en partipolitiskt obunden medlemsorganisation för det västsvenska näringslivet med nära 3000 företag som medlemmar. Enligt de undersökningar vi gör om medlemsföretagens utmaningar och möjligheter är kompetensbristen och energifrågan stora frågor. Att attrahera och behålla rätt arbetskraft är en nyckelfråga för näringslivet. Den utmaningen är i sin tur starkt beroende av omvärldsfaktorer som tillgång på bostäder, kommunikationer och verksamhetslokaler. Att kunna säkerställa tillgången till energi är nödvändigt för fordonsindustrins batterifabriker och för kemiindustrins omställning till fossilfria produkter.

Acceptansen för vindkraften måste öka

Det är problematiskt att alla vill ha mer och billigare energi men att ingen vill se hur den produceras. Regeringens utredning om ersättningen kring vindkraftsetableringar var därför välkommen och vi ser med tillförsikt framemot att situationen kommer bli bättre med betänkandets förslag även om de inte når hela vägen fram.

De flesta elkonsumenter, elproducenter och politiker är överens om att vi under de kommande åren behöver öka energiproduktionen kraftigt. Den gröna omställningen kräver grön, fossilfri energi. Det är elektrifiering av befintliga industriella processer, en rad större industrietableringar och på lite

längre sikt, användning av vätgas i industrin som ligger bakom det tredubblade elbehovet i Västra Götaland. Faktum är att Västra Götalands län behöver ytterligare cirka 15-20 TWh fossilfri el före år 2030 för att klara nuvarande industris omställning samt beslutade nyetableringar som de två batterifabrikerna. Den analys som gjorts av det under förra året inrättade Rådet för industriomställning visar att Västra Götalands län är i behov av både ökad elnätscapacitet och en ökad fossilfri elproduktion för att klara det. Västsverige är idag beroende av andra landsdelar för sin energi. Så mycket som 70 procent av elen i länet utifrån och vi behöver därför öka den egna produktionen, vi behöver ta ansvar för vår försörjning.

Den produktion som är både snabbast och billigast att få på plats är vindkraft. Tyvärr så ser vi att fler och fler projekt stoppas trots att energibehovet ökar. 2021 och 2022 stoppade det kommunala vetot 77 procent respektive 73 procent av vindkraftverken från att gå vidare till miljöprövning och det är den bekymrande verkligheten som behöver hanteras. Tanken att en kommun bara ska välkomna och stå värd åt en vindkraftspark utan någon egen dusör fungerar inte längre – särskilt när det är enkelt att jämföra med ersättningen och medföljande möjligheter som finska och norska ”kraftkommuner” kan få. Att säga ja till produktion, blir lättare om kommunen och dess verksamhet får en koppling till kraftproduktionen. Utan en ersättning finns det ingen kostnad i att säga nej; bara ett politiskt pris i att säga ja.

Samtidigt som regeringen har öppnat upp för havbaserad vindkraft upplever vi en oroande diskrepans mellan regeringens alltmer positiva inställning jämfört med deras kommunala företrädare. Det skulle vara välkommet för såväl vindkraftprojektörer som näringslivet som efterfråga vindkraft med ett tydligt besked om att regeringens politik är förankrad i både regeringsunderlag och hos dess lokala företrädare i kommunhusen.

Vi vill även lägga till att det kommunala vetot bör justeras i linje med det som förra regeringen lade fram i propositionen *Tidigt kommunalt ställningstagande till vindkraft* under våren 2022. Ett problem med det kommunala vindkraftsvetot är att det tillåter godtyckliga beslut, inte behöver motiveras, innebär en låg förutsägbarhet och inte kan överklagas. Om regering en verkligen vill öppna upp för mer vindkraft behöver de få med sig sina kommunala företrädare genom att reformera dagens regler som gör det lätt för dem att säga nej.

När regeringen utreder och bereder åtgärder för acceptansen av vindkraft vill vi skicka med en uppmaning att även fundera kring hur acceptansen för nya elledningar ska hanteras. De nya anläggningar som ska byggas kommer också att behöva nya ledningar eller stärkta elnät för att distribuera energin. Dessa möts inte av välkomnande heller och vi har flera fall i Västsverige med försenad elnätsutbyggnad, vi har SSAB i Oxelösund och ledningen mellan Oskarshamn och Hemsjö i Blekinge. Elledningar behöver också acceptans eller att staten vågar peka med hela handen, att elnätet blir ett riksintresse eller att klimateffekt värderas högre i konkurrens med naturintrång.

Statligt incitament till utbyggd energiproduktion

Vi tror att utredningen identifierat problemet rätt och det är bra att den är tydlig med att det bara är statlig finansiering eller beskattning som kan ge kommunerna tillräckligt incitament att säga ja oftare,

utan att samtidigt minska investerarintresset. Ett kommunalt incitament som endast gäller vindkraft och bekostas av vindkraftsägarna skulle fungera som en straffavgift, likt kärnkraftens effektskatt.

Det är därför som tror att man bör regionalisera fastighetsskatten för industri- och elproducerande fastigheter. Att ersättningen ska gå till större enheten än en enskild kommun bör utredas då små kommuner med stora parker skulle kunna få stora summor.

Teknikneutral ersättning

Under kommande år kommer energiproduktionen att öka i Sverige. Det betyder att det inte bara är vindkraften som kommer att öka utan även andra former så som sol och kärnkraft. En av våra medlemmar har delat med oss att de har igång en handfull projekt kring installation av SMR i Sverige. Vi vet ännu inte hur dessa kommer att tas emot i kommunerna men för att även de ska vinna kommunal acceptans bör regeringen fundera på en ersättning till dessa för att inte snedvrída konkurrensen mellan kraftslagen.

Anders Wagner

.....
Public Affairs, Stockholm

Västsvenska Handelskammaren
Centralplan 15 | 111 53 Stockholm
Mobil | 0708-92 43 43

VÄSTSVENSKA
HANDELSKAMMAREN

